

# Riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst

10

2025KS93

Kommunstyrelsen

Datum  
2025-04-22

Diarienummer  
2025KS93 539

## Riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst

### Förslag till beslut

#### *Kommunstyrelsens förslag till beslut i kommunfullmäktige*

Kommunfullmäktige upphäver riktlinje för riksfärdtjänst antagen av kommunfullmäktige den 16 november 2009 § 187, som dock tillämpas till och med 30 september 2025.

#### *Kommunstyrelsens beslut*

Under förutsättning att kommunfullmäktige upphäver riktlinje för riksfärdtjänst fastställer kommunstyrelsen riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst samt att riktlinjerna börjar gälla den 1 oktober 2025.

Kommunstyrelsen upphäver riktlinje för färdtjänst antagen av kommunstyrelsen den 7 januari 2015 § 3, som dock tillämpas till och med 30 september 2025.

### Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen har gjort en översyn av riktlinjer för färdtjänst och riktlinjer för riksfärdtjänst för att förbättra tillgängligheten i den särskilda kollektivtrafiken, förbättra servicen till medborgare och öka rättssäkerheten i handläggningen av färdtjänst- och riksfärdtjänstillstånd.

Förvaltningen föreslår att dagens separata riktlinjer för färdtjänst respektive riktlinjerna för riksfärdtjänst i stället samlas i en gemensam riktlinje. Det innebär ökad enhetlighet och att frågor om färdtjänst och riksfärdtjänst blir enklare att överblicka. Förvaltningen föreslår att den nya riktlinjen börjar gälla den 1 oktober 2025.

I riktlinjen föreslår förvaltningen att färdtjänstområdet utökas från sju kommuner till 18 kommuner, inklusive Härryda kommun. Det innebär att fler resor till närliggande kommuner som idag görs med riksfärdtjänst i stället kommer göras med färdtjänst. Det leder till en större frihet och större möjlighet till spontana resor i närområdet för de som har tillstånd att resa med den särskilda kollektivtrafiken. Det innebär även kortare handläggningstider för ansökningar för färdtjänst och riksfärdtjänst.

Förvaltningen bedömer att förslaget till beslut inte medför ekonomiska konsekvenser.

### Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 22 april 2025

- Förslag riktlinjer färdtjänst och riksfärdtjänst
- Förslag Härryda kommuns utökade färdtjänstområde 10 mars 2025
- Protokollsutdrag från pensionärsrådet den 24 mars 2025 § 11
- Protokollsutdrag från rådet för tillgänglighet och delaktighet den 24 mars 2025 § 9
- Riktlinjer för den särskilda kollektivtrafiken, färdtjänst, i Härryda kommun antagna av kommunstyrelsen 7 januari 2015 § 3
- Riktlinjer för den särskilda kollektivtrafiken i Härryda kommun enligt lag om riksfärdtjänst antagna av kommunfullmäktige den 16 november 2009 § 187

## **Ärendet**

Färdtjänst och riksfärdtjänst är till för personer som till följd av en funktionsnedsättning inte kan resa med den allmänna kollektivtrafiken. Färdtjänst och riksfärdtjänst regleras i lagen (1997:736) om färdtjänst respektive lagen (1997:735) om riksfärdtjänst. Färdtjänstlagen och riksfärdtjänstlagen är ramlagar som anger de grundläggande kraven för rätt till tillstånd.

Förvaltningen har gjort en översyn av riktlinjer för färdtjänst och riktlinjer för riksfärdtjänst för att förbättra tillgängligheten i den särskilda kollektivtrafiken, förbättra servicen till medborgare och öka rättssäkerheten i handläggningen av färdtjänst- och riksfärdtjänstillstånd. Förvaltningen föreslår att färdtjänstområdet utökas från sju till 18 kommuner, inklusive Härryda kommun, vilket innebär att resor till närliggande kommuner som idag görs med riksfärdtjänst i stället kommer göras med färdtjänst.

Ett utökat färdtjänstområde innebär en större frihet och större möjlighet till spontana resor i närområdet för de som har behov av att resa med den särskilda kollektivtrafiken. Det utökade färdtjänstområdet möjliggör kortare handläggningstider för ansökningar för färdtjänst och riksfärdtjänst.

### ***Färdtjänst***

Färdtjänst är en särskild anpassad del av kollektivtrafiken som är till för personer som till följd av en funktionsnedsättning har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller resa med allmänna kommunikationer.

Ett färdtjänstillstånd som i normalfallet är giltigt under flera år medger resor inom kommunens färdtjänstområde och en färdtjänstresa kan beställas med en timmes framförhållning.

En resa med färdtjänst finansieras till största delen av kommunen, en mindre del genom en egenavgift enligt färdtjänsttaxan. Taxan beslutas av kommunfullmäktige.

### ***Nuvarande färdtjänstområde***

Kommunens skyldighet är i första hand att anordna färdtjänst inom hemkommunen. För att möjliggöra färdtjänstresor utanför hemkommunen definieras ett färdtjänstområde. Kommunerna Bollebygd, Göteborg, Lerum, Mark, Mölndal, Partille och Härryda ingår i Härryda kommuns nuvarande färdtjänstområde.

### ***Riksfärdtjänst***

Riksfärdtjänst möjliggör för personer med funktionsnedsättning att resa med

allmänna kommunikationer till normala kostnader utanför det lokala färdtjänstområdet. Tillståndet gäller för specifika orter och har alltid en begränsad giltighet. Handläggningstiden kan vara upp till sex veckor och resor behöver bokas 5-10 dagar innan avresedatum. Kostnaden finansieras huvudsakligen av kommunen medan en mindre del utgörs av en egenavgift enligt statlig taxa som varit oförändrad sedan 1993.

### ***Förvaltningens förslag till nya riktlinjer***

Förvaltningen föreslår att Härryda kommuns färdtjänstområde utökas från 7 till 18 kommuner, vilket innebär att fler resor i närområdet kan göras som färdtjänst i stället för riksfärdtjänst. Det ger ökad tillgänglighet, kortare handläggningstider och större flexibilitet för resenärer.

Det utökade färdtjänstområdet skulle omfatta följande kommuner:

Ale, Alingsås, Bollebygd, Borås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mark, Mölndal, Orust, Partille, Stenungsund, Tjörn, Vårgårda och Öckerö.

Förutom utökat område föreslås följande förändringar i riktlinjerna:

- Färdtjänstillstånd föreslås kunna ges utan sluttid under förutsättning att en persons funktionsnedsättning bedöms vara bestående.
- Arbets- och studieresor föreslås kunna beviljas till och från resmål vid ett rimligt pendlingsavstånd, vilket motsvarar maximal reslängd motsvarande 1–1,5 timmes restid för en enkelresa med den allmänna kollektivtrafiken från dörr till dörr.
- I de nuvarande riktlinjerna finns möjlighet att göra ett kortare uppehåll under en resa för besök vid kyrkogård. Detta kommer inte vara möjligt i föreslagen riktlinje med hänvisning till förutsättningarna hos nuvarande leverantör.
- Månadsavgiften för arbets- och studieresor används i normalfallet men en förändring som föreslås är att egenavgiften för fritidsresor kan tillämpas för arbets- och studieresor om kostnaden för motsvarande antal fritidsresor under en period understiger egenavgiften för arbets- och studieresor.
- Kommunen föreslås kunna ta ut en avgift då en färdtjänstresenär inte genomfört en bokad resa.

Enligt kommunstyrelsens reglemente ska kommunstyrelsen fullgöra kommunens uppgifter inom området färdtjänst och riksfärdtjänst. Med utgångspunkt i reglementet har styrelsen rätt att fatta beslut inom sitt ansvarsområde, så länge frågan inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. De aktuella riktlinjerna bedöms inte vara av sådan karaktär att de kräver beslut i kommunfullmäktige, och beslutet ligger därför inom ramen för kommunstyrelsens befogenhet. Förslag till nya *Riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst* föreslås därför fastställas av kommunstyrelsen.

### ***Ekonomiska konsekvenser***

Förslaget till beslut innebär att taxan för färdtjänst behöver justeras, vilket inte bedöms medföra några betydande ekonomiska konsekvenser för kommunen. Förvaltningen bedömer i övrigt att förslaget till beslut gällande riktlinjerna inte medför några ekonomiska konsekvenser.

### ***Konsekvenser ur ett barnrättsperspektiv***

Riktlinjen tydliggör vad som gäller för färdtjänst för barn, inklusive föräldraansvar, åldersgräns, krav på ledsagare och ansvar för bilsäkerhetsutrustning. Alla beslut rörande barn ska föregås av barnkonsekvensanalys enligt FN:s barnkonvention. Beslutet är förenligt med FN:s barnkonvention, och särskild hänsyn tas till barnets bästa i handläggningen av färdtjänstillstånd för barn.

### ***Samråd***

Förvaltningen har informerat om ärendet på rådet för tillgänglighet och delaktighet den 27 november 2024 och på pensionärsrådet den 11 november 2024. Förvaltningen har även haft samråd med råden gällande förslaget vid ett gemensamt möte den 14 mars 2025. Pensionärsrådet ställde sig positivt till förändringarna. Rådet för tillgänglighet och delaktighet uttryckte viss oro över eventuella prishöjningar men var i övrigt nöjda med färdtjänsten.

Förvaltningen bedömer att de föreslagna förändringarna är rimliga och i linje med vad många resenärer efterfrågat.

### **Förvaltningens bedömning**

Förvaltningen bedömer att föreslagen riktlinje kommer bidra till att det blir enklare och mer tillgängligt att resa med den särskilda kollektivtrafiken, vilket är till fördel för de medborgare som inte kan resa med den allmänna kollektivtrafiken.

Martin Öbo  
Sektorschef

Fredrik Wejrot  
Verksamhetschef

# Riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst

# Innehåll

<b>Bakgrund och syfte .....</b>	<b>3</b>
<b>Färdtjänst .....</b>	<b>4</b>
Ansökan, utredning och beslut .....	4
Färdtjänst för barn .....	5
Färdtjänstområde .....	5
Färdtjänstresor.....	5
Fritidsresor .....	5
Färdtjänstresa vid vistelse i annan kommun utanför färdtjänstområdet, RIAK .....	6
Färdtjänstresa till arbete och studier .....	6
Färdtjänstresa till dagverksamhet och daglig verksamhet.....	7
Servicenivå .....	7
Medresenär.....	8
Ledsagare .....	8
Specialfordon .....	8
Hjälpmedel.....	9
Ledarhund, assistanshund och sällskapsdjur .....	9
Ensamåkning och framsättesåkning.....	9
Ej utförd beställd resa, bomresa .....	9
Egenavgifter .....	10
Återkallelse av tillstånd .....	10
<b>Riksfärdtjänst.....</b>	<b>11</b>
Ansökan, utredning och beslut .....	11
Riksfärdtjänst för barn .....	12
Färdsätt .....	12
Ledsagare .....	13
Medresenär.....	13
Specialfordon .....	14
Hjälpmedel.....	14
Servicenivå .....	14
Ledarhund, assistanshund och sällskapsdjur .....	14
Egenavgifter .....	15
Återkallelse av tillstånd .....	15
<b>Tillämpliga bestämmelser och lagstiftning i utformningen av riktlinjerna .....</b>	<b>16</b>
<b>Begrepp .....</b>	<b>17</b>

## Bakgrund och syfte

Färdtjänst och riksfärdtjänst regleras i lagen om färdtjänst respektive lagen om riksfärdtjänst. Färdtjänst är en särskild anpassad del av kollektivtrafiken som är till för personer som till följd av en funktionsnedsättning har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller resa med allmänna kommunikationer. Riksfärdtjänst innebär att personer som till följd av en funktionsnedsättning ska kunna resa med allmänna kommunikationer till normala reskostnader.

Färdtjänstlagen och riksfärdtjänstlagen är ramlagar som anger de grundläggande kraven för rätt till tillstånd. Härryda kommuns riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst beskriver villkor och förutsättningar för färdtjänst och riksfärdtjänst som gäller i Härryda kommun. Riktlinjerna ger förutsättningar för en likvärdig hantering av varje enskild ansökan.

# Färdtjänst

Färdtjänst regleras i lag (1997:736) om färdtjänst och praxis förtydligar vad som gäller. Härryda kommuns riktlinjer är lokala regler som gäller i Härryda kommun.

Färdtjänst är en särskild anpassad del av kollektivtrafiken som är till för personer som till följd av en funktionsnedsättning har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller resa med kollektivtrafiken. Funktionsnedsättningen ska vara varaktig och bestå i minst tre månader.

Enligt propositionen till lag om färdtjänst ska färdtjänst i huvudsak behandlas som en trafikpolitisk fråga i syfte att bidra till en tillfredsställande trafikförsörjning för personer med funktionsnedsättning som inte kan åka med den allmänna kollektivtrafiken. Det innebär att färdtjänsten betraktas i första hand som en transportform och inte en form av bistånd. Färdtjänstresor kan göras i hemkommunen och inom det av kommunen angivna färdtjänstområdet.

Färdtjänst inom Härryda kommun kan beviljas för fritidsresor, arbets- och studieresor samt resor till dagverksamhet och daglig verksamhet. Det finns även möjlighet att ansöka om färdtjänstresa vid vistelse inom en kommun utanför färdtjänstområdet. Ett färdtjänstillstånd för fritidsresor kan användas för resor som är kopplade till fritidsaktiviteter, sociala aktiviteter och inköp. Färdtjänst får inte användas för resor som av någon anledning bekostas av det allmänna så som sjuk- och behandlingsresor eller skolskjutsresor. Färdtjänst får inte heller användas för resor inom tjänsten då sådana resor ingår i arbetsgivarens ansvar.

Resor med färdtjänst som ingår i den särskilda kollektivtrafiken ska i likhet med den allmänna kollektivtrafiken i möjligaste mån samordnas. Om det inte finns allmän kollektivtrafik där en person bor och detta är enda skälet till att personen behöver färdtjänst, kan färdtjänst inte beviljas.

## Ansökan, utredning och beslut

Den som ansöker om färdtjänst i Härryda kommun ska vara folkbokförd i kommunen och ansökan om färdtjänstillstånd görs till Härryda kommun. Ansökan ska kompletteras med läkarutlåtande eller likvärdigt som styrker funktionsnedsättningen. Det är den sökandes ansvar att styrka de funktionsnedsättningar som beskrivs i ansökan. Handläggningen av ansökan för färdtjänst följer de regler som anges i förvaltningslagen.

Ett tillstånd för färdtjänst utformas utifrån resenärens individuella behov och tillståndet kan förenas med villkor efter individuell prövning. Ett färdtjänstillstånd är personligt och kan vara tidsbegränsat eller gälla tills vidare. När ett beslut fattas meddelas detta skriftligen till den sökande. Varje beslut om avslag innehåller information om hur beslutet kan överklagas.

Separata ansökningar görs för olika färdtjänstresor och i Härryda kommun finns möjlighet att ansöka om tillstånd för fritidsresor, tillstånd för arbets- och studieresor samt tillstånd för resor till dagverksamhet och daglig verksamhet.

## Färdtjänst för barn

I propositionen kan utläsas att färdtjänst är åldersoberoende och ska kompensera funktionsnedsättningens inverkan på förflyttningssvårigheter och resande. Bristande mognad på grund av ålder ska kompenseras av föräldraansvaret. Detta innebär att utgångspunkten vid bedömning av barns behov av färdtjänst är vilka begränsningar funktionsnedsättningen ger upphov till i jämförelse med andra barn utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder.

För yngre barn 0 – 7 år ska tillståndet även gälla för ledsagare, av säkerhetsskäl får de inte åka ensamma. För barn 7 – 12 år bör tillståndet även gälla för ledsagare.

Bilsäkerhetsutrustning för barn är vårdnadshavarens ansvar att ta med. Vid gemensam vårdnad ska båda vårdnadshavarna medverka och vara överens om att ansöka.

Alla beslut rörande barn ska vara barnrättsbaserade i enlighet med FN's barnkonvention och beslut ska alltid föregås av en barnkonsekvensanalys.

## Färdtjänstområde

Kommunens skyldighet är i första hand att anordna färdtjänst inom hemkommunen. För att möjliggöra färdtjänstresor utanför hemkommunen definieras ett färdtjänstområde. I Härryda kommuns färdtjänstområde ingår:

Ale kommun, Alingsås kommun, Bollebygds kommun, Borås kommun, Göteborgs kommun, Härryda kommun, Kungsbacka kommun, Kungälv kommun, Lerums kommun, Lilla Edets kommun, Marks kommun, Mölndals kommun, Orust kommun, Partille kommun, Stenungsunds kommun, Tjörns kommun, Vårgårda kommun och Öckerö kommun.

## Färdtjänstresor

Färdtjänstresor delas in i fritidsresor och väsentliga resor. Fritidsresor är resor som i första hand görs på fritiden och väsentliga resor är resor till bland annat arbete och studier samt resor till dagverksamhet och daglig verksamhet.

### Fritidsresor

Med ett färdtjänstillstånd för fritidsresor kan en person åka så kallade fritidsresor. Fritidsresor kan exempelvis vara resor som görs för att hälsa på släkt och vänner, för att handla, för att delta i föreningsarbete eller kursverksamhet. För resor som är sjukresor får färdtjänst inte användas. Det är inte tillåtet att göra uppehåll under resan.

Antalet färdtjänstresor som är fritidsresor är begränsade till 30 enkelresor per månad. Det finns möjlighet att ansöka om utökade antal resor om särskilda behov finns. Egenavgiften för fritidsresor följer taxan för färdtjänst som fastställs av kommunfullmäktige.

## Färdtjänstresa vid vistelse i annan kommun utanför färdtjänstområdet, RIAK

Med färdtjänsttillstånd går det att ansöka om resor utanför färdtjänstområdet och dessa resor benämns RIAK, resor i annan kommun. En resa med RIAK förutsätter att det finns transportbolag i den aktuella kommunen som har möjlighet att erbjuda den resa som eftersöks. Resor i annan kommun, RIAK, innefattar:

- Resa inom en kommun utanför färdtjänstområdet.
- Resa mellan kommuner utanför färdtjänstområdet, maximalt 5 mil.
- Anslutningsresa till och från tåg, buss, flyg och båt utanför färdtjänstområdet.

Antalet resor med RIAK är begränsat till 20 enkelresor per ansökningstillfälle och vistelsetillfälle. Egenavgiften för resor med RIAK följer taxan för färdtjänst som fastställs av kommunfullmäktige.

## Färdtjänstresa till arbete och studier

Ansökan om arbets- och studieresor görs på samma sätt som ansökan om färdtjänst för fritidsresor men i en separat ansökan. Tillstånd för arbets- eller studieresor förutsätter att personen som grund har rätt till färdtjänst, men personen behöver inte ha ett färdtjänsttillstånd för fritidsresor.

För att beviljas ett färdtjänsttillstånd för arbetsresor ska den sökande ha ett arbete med löneanställning och anställningen ska kunna styrkas med anställningsbevis. För att beviljas ett färdtjänsttillstånd för studieresor ska den sökande studera och studierna ska kunna styrkas med studieintyg. Tillstånden ges med förbehåll om omprövning om anställningen eller studier förändras. Finns ett behov av arbetsresor till ett arbete som inte är en löneanställning ska resorna i första hand tillgodoses av huvudmannskapet för arbetsåtgärden, exempelvis arbetsförmedling. Färdtjänst används normalt inte för resor till och från grundskola, anpassad skola, skolans fritidsverksamhet, gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola. Antalet arbets- och studieresor är begränsade till en tur- och returresa per dag.

Arbets- och studieresor kan beviljas till och från resmål vid ett rimligt pendlingsavstånd, vilket motsvarar maximal reslängd motsvarande 1 - 1,5 timmes restid för en enkelresa med den allmänna kollektivtrafiken från dörr till dörr. Arbets- och studieresor kan beviljas till resmål utanför färdtjänstområdet om det ligger inom rimligt pendlingsavstånd. Uppehåll under resan för att lämna och hämta egna barn på förskola eller skola kan medges.

Egenavgiften för arbets- och studieresor följer taxan för färdtjänst som fastställs av kommunfullmäktige. Egenavgiften för fritidsresor kan tillämpas för arbets- och studieresor om kostnaden för motsvarande antal fritidsresor under en period understiger egenavgiften för arbets- och studieresor. Vid arbets- och studieresor till resmål utanför färdtjänstområdet ska en egenavgift i taxan för färdtjänst användas som bedöms motsvara den mest likvärdiga sträckan för en resa till en kommun inom färdtjänstområdet.

## Färdtjänstresa till dagverksamhet och daglig verksamhet

Ansökan om resor till dagverksamhet och daglig verksamhet görs på samma sätt som ansökan om färdtjänst för fritidsresor men i en separat ansökan. Tillstånd för resor till dagverksamhet och daglig verksamhet förutsätter att personen som grund har rätt till färdtjänst, men personen behöver inte ha ett färdtjänstillstånd för fritidsresor.

För att bevilja ett färdtjänstillstånd för resor till dagverksamhet och daglig verksamhet ska den sökande delta i kommunens dagliga verksamhet eller dagverksamhet. Om den sökande erbjudits en plats som ligger utanför kommunen finns möjlighet att ansöka om tillstånd för resor utanför kommunen. Tillståndet ges med förbehåll för omprövning om deltagandet förändras

Resor till dagverksamhet och daglig verksamhet är normalt linjelagda resor som planeras av kommunen och transportbolaget, antalet resor är begränsade till en tur- och returreisa per dag. Hos transportbolaget benämns dessa resor omsorgsresor.

Resor till dagverksamhet och daglig verksamhet debiteras enligt kommunens taxa för färdtjänst vilken är beslutad i kommunfullmäktige. Om en person endast planerar att resa ett fåtal resor till dagverksamhet eller daglig verksamhet under en månad kan den resande välja att beställa egna färdtjänstresor för fritidsresor där egenavgiften för fritidsresor debiteras.

## Servicenivå

Vid resan ingår att den resande får hjälp av föraren att ta sig till och från ytterdörr i markplan eller motsvarande, får hjälp med att ta sig in i och ut ur fordon samt får hjälp med att sätta på och ta av säkerhetsbälte. Den resande får också hjälp med att transportera hjälpmedel och bagage. Bagage får motsvara en resväska eller två matkassar. En resenär har rätt att ta med sig personligt förskrivna hjälpmedel som behövs för resan. En individuell bedömning görs för övriga hjälpmedel som resenären önskar ta med.

Bilsäkerhetsutrustning för barn är vårdnadshavarens ansvar att ta med.

Trappklättrare kan beviljas under en övergångsperiod upp till 6 månader. En trappklättrare kan användas för att förflytta person på invändig trappa till och från den egna bostaden i ett flerbostadshus. Transportutföraren utreder och beslutar om det är möjligt att använda

trappklättrare på ett säkert sätt. Trappklättring utförs inte inne i den egna bostaden eller utomhus mellan ytterdörren och fordonet.

Uppehåll under resan för att uträtta ärenden medges inte.

## Medresenär

Vid en färdtjänstresa kan den resande ta med en eller flera medresenärer. Antalet medresenärer ska meddelas vid bokningen av resan och antalet kan aldrig bli fler än att samtliga resande ryms i det anvisade fordonet. Medresenären ska stiga på och av vid samma plats som personen med färdtjänsttillstånd.

Medresenären betalar samma avgift som färdtjänstresenären, baserat på ålder. Medresenärer som är sex år eller yngre reser utan kostnad. Medresenär har enbart rätt till normal taxiservice och har inte rätt till särskild plats i fordonet. Bilsäkerhetsutrustning för medresande barn är vårdnadshavarens ansvar att ta med.

## Ledsagare

Vid behov av ytterligare hjälp än den hjälp som föraren kan ge under resan kan en ansökan om ledsagare göras. För att få åka med en ledsagare på resan måste det finnas beviljat i färdtjänsttillståndet. Ansökan om ledsagare ska kompletteras med läkarutlåtande eller likvärdigt som styrker behovet. Det är den sökandes ansvar att styrka behovet av ledsagare som beskrivs i ansökan. Behovet av ledsagare ska vara knutet till själva resan. Ett tillstånd för en ledsagare kan inte beviljas utifrån att det finns behov av mer hjälp utöver den service som föraren kan ge vid resan resans start- eller målpunkt.

Ledsagaren åker utan avgift och ska alltid påbörja och avsluta sin resa på samma adress som den resande. Ett tillstånd för färdtjänst med ledsagare innebär enligt lagen ingen skyldighet för kommunen att anskaffa ledsagare. Det är resenären själv som ordnar med ledsagare. En person som själv har färdtjänst kan inte vara ledsagare.

För yngre barn 0 – 7 år ska tillståndet alltid gälla för ledsagare, av säkerhetsskäl får yngre barn inte åka ensamma. För barn 7 – 12 år bör tillståndet även gälla för ledsagare.

Om särskilda skäl föreligger får ett tillstånd om färdtjänst även förenas med villkor om att en ledsagare alltid ska medfölja färdtjänstresenären vid färdtjänstresor.

## Specialfordon

En person som inte kan förflytta sig från rullstol över till bilsäte med förarens hjälp eller av andra skäl inte kan resa med personbil kan beviljas resa med specialfordon. För att få resa med specialfordon måste det finnas beviljat i färdtjänsttillståndet.

## Hjälpmedel

En resenär har rätt att ta med sig personligt förskrivna hjälpmedel som behövs för resan. En individuell bedömning görs för övriga hjälpmedel som resenären vill ta med.

## Ledarhund, assistanshund och sällskapsdjur

Det är aldrig tillåtet att ha med djur i ett specialfordon på grund av hur fordonet är utformat.

Mindre sällskapsdjur får medföras i personbil och de ska alltid placeras i en bur i personbilens bagageutrymme. Ett sällskapsdjur får inte placeras i personbilens kupé. Det är den resande som ansvar för att ta med godkänd bur.

Ledar- och assistanshund kan vid undantag placeras i personbilens kupé och ett sådant undantag ska ingå i tillståndet. Ytterligare förutsättningar för placering av hund i kupé är ensamåkning och enbart baksätesplacering. Hunden ska sitta i en bur som spänns fast i sätet eller vara fastspänd med ett specialanpassat bilbälte för hunden. Om hunden placeras på sätet ska resenären ha med en filt eller liknande som läggs mellan hunden och sätet. Det är den resande som ansvar för att ta med godkänd bur och specialanpassat bilbälte.

Vid bokning av resan ska meddelas om ett djur kommer att åka med på resan. Ledarhund, assistanshund och sällskapsdjur får medföras kostnadsfritt.

I utförandet av resor med djur följs föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur i fordon avsedda för persontransport.

## Ensamåkning och framsätesåkning

Om särskilda behov föreligger går det att ansöka om att åka ensam i fordonet. Ensamåkning beviljas endast om den resande inte kan använda sitt färdtjänstillstånd vid resa med andra passagerare. Behovet av att åka ensam i fordonet måste styrkas med ett läkarutlåtande.

Framsätesåkning kan beviljas om det bedöms att resan inte kan genomföras i baksätet på grund av särskilda omständigheter. Behovet av att åka i framsätet måste styrkas med ett läkarutlåtande.

## Ej utförd beställd resa, bomresa

En resa som har beställts men inte genomförts då resenären uteblivit vid upphämtningen, eller resa som inte har avbokats inom den tidsram som transportbolaget har angivit, kallas för en bomresa. Vid en bomresa har kommunen rätt att ta ut en avgift. Avgiften för bomresor följer taxan för färdtjänst som fastställs av kommunfullmäktige.

## Egenavgifter

Egenavgift för färdtjänstresor och avgift för bomresa följer taxan för färdtjänst som fastställs av kommunfullmäktige.

## Återkallelse av tillstånd

Ett färdtjänsttillstånd får återkallas eller omprövas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Det kan vara förändringar i den allmänna kollektivtrafiken eller förbättringar av resenärens funktionsförmåga.

Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsttillståndet. Överträdelser kan vara att tillståndsinnehavaren har återkommande bomresor, låter obehöriga nyttja färdtjänsttillståndet, uppträder hotfullt under resa, vållar obehag för medpassagerare eller föraren, är alkohol- eller drogpåverkad i den omfattningen att det kan äventyra säkerheten för färdtjänstresan, skadar fordonet eller dess utrustning eller bedriver olaglig verksamhet under resan.

Om tillståndshavaren folkbokförs i annan kommun upphör färdtjänsttillståndet att gälla.

# Riksfärdtjänst

Riksfärdtjänst regleras i lag (1997:735) om riksfärdtjänst. Praxis förtydligar vad som gäller och riktlinjerna är lokala regler som gäller i Härryda kommun.

Riksfärdtjänst finns för att ge personer som till följd av en funktionsnedsättning ska ges möjlighet att göra längre resor inom Sverige till normala kostnader. Funktionsnedsättningen ska innebära väsentliga svårigheter vid förflyttning och beräknas bestå i minst sex månader.

Enligt lag om riksfärdtjänst ska en kommun betala ut ersättning för merkostnader som uppkommer för personer som måste resa på ett särskilt kostsamt sätt och som beviljats riksfärdtjänst. I första hand beviljas resa med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare. Resor med riksfärdtjänst ska i möjligaste mån samordnas.

Riksfärdtjänst användas för resor utanför Härryda kommuns färdtjänstområde, undantag för RIAK-resor, inom Sverige och ändamålet med resan ska vara rekreation, fritidsverksamhet eller annan särskild angelägenhet. Riksfärdtjänst får inte användas för resor som av någon anledning bekostas av det allmänna så som sjuk- och behandlingsresor eller skolskjutsresor. Riksfärdtjänst får inte användas för resor till och från arbete eller studier, resor inom tjänsten är arbetsgivarens ansvar.

## Ansökan, utredning och beslut

Den som ansöker om riksfärdtjänst i Härryda kommun ska vara folkbordförd i kommunen och ansökan om riksfärdtjänsttillstånd görs till Härryda kommun. Ansökan ska kompletteras med läkarutlåtande eller likvärdigt som styrker funktionsnedsättningen. Det är den sökandes ansvar att styrka de funktionsnedsättningar som beskrivs i ansökan. Handläggningen av ansökan av riksfärdtjänst följer de regler som anges i förvaltningslagen.

Ett tillstånd för riksfärdtjänst utformas utifrån den sökandes funktionsnedsättning och de allmänna kommunikationer som går till orten som sökanden ansökt resa till. Tillståndet gäller för enstaka eller återkommande resor under en begränsad tid. När ett beslut fattas meddelas detta skriftligen till den sökande. Varje beslut om avslag innehåller information om hur beslutet kan överklagas.

Ett tillstånd för riksfärdtjänst beviljas inte på grund av att allmänna kommunikationer saknas på en viss sträcka eller avgår för sällan, det är funktionsnedsättningen som är avgörande för att få ett tillstånd. En ansökan om riksfärdtjänst kan ges förtur om resbehovet inte har kunnat förutses, exempelvis i samband med begravning eller nära anhörigs sjukdom.

## Riksfärdtjänst för barn

Personer under 18 år kan beviljas riksfärdtjänst om resan till följd av funktionsnedsättningen måste göras på ett mer kostsamt sätt. Bristande mognad på grund av ålder ska kompenseras av föräldraansvaret. Detta innebär att utgångspunkten vid bedömning av barns behov av riksfärdtjänst är vilka begränsningar funktionsnedsättningen ger upphov till i jämförelse med andra barn utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder.

Ett yngre barn reser vanligtvis inte längre resor på egen hand utan sällskap av vuxen. Barn med funktionsnedsättning kan i många fall resa med allmänna kommunikationer tillsammans med vuxen och den hjälp som trafikföretaget ger. Ett tillstånd för riksfärdtjänst kan beviljas i de fall en resa till följd av den sökandes funktionsnedsättning inte kan genomföras på det sättet.

I propositionen kan utläsas att riksfärdtjänst är åldersoberoende och ska kompensera funktionsnedsättningens inverkan på förflyttningssvårigheter och resande. Bristande mognad på grund av ålder ska kompenseras av föräldraansvaret. Detta innebär att utgångspunkten vid bedömning av barns behov av riksfärdtjänst är vilka begränsningar funktionsnedsättningen ger upphov till i jämförelse med andra barn utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder.

För yngre barn 0 – 7 år ska tillståndet även gälla för ledsagare, av säkerhetsskäl får de inte åka ensamma. För barn 7 – 12 år bör tillståndet även gälla för ledsagare.

Bilsäkerhetsutrustning för barn är vårdnadshavarens ansvar att ta med. Vid gemensam vårdnad ska båda vårdnadshavarna medverka och vara överens om att ansöka.

Alla beslut rörande barn ska vara barnrättsbaserade i enlighet med FN's barnkonvention och beslut ska alltid föregås av en barnkonsekvensanalys.

## Färdsätt

Riksfärdtjänstillståndet beviljas för det färdsätt som med hänsyn till sökandens funktionsnedsättning och övriga omständigheter medför lägst kostnad för kommunen.

Riksfärdtjänstresor med dyrare färdsätt än allmänna kommunikationer med ledsagare kan endast beviljas om särskilda skäl föreligger. Särskilda skäl till en dyrare resa är inte att en ledsagare saknas för resan, att biljett inte finns att tillgå vid önskad avresetid eller att man inte litar på att trafikföretaget uppfyller sitt åtagande om stöd och service.

Vid beslut om färdsätt tas hänsyn till de allmänna kommunikationer som trafikerar sträckan och hur de är anpassade för personer med funktionsnedsättning. Vid en riksfärdtjänstresa med allmänna kommunikationer kan anslutningsresor till och från station eller hållplats ske med antingen riksfärdtjänst eller färdtjänst, oavsett inom vilken kommun en resa görs.

Riksfärdtjänstresor med allmänna kommunikationer ska genomföras på billigast möjliga avgångstid. Resor med personbil och specialfordon ska samordnas med andra resande så långt

det är möjligt. Önskad avresetid kan förskjutas inom samma dag, ändamålet med resan ska dock beaktas.

Tillstånd för resa planeras enligt följande:

- I första hand beviljas resa med allmänna kommunikationer med ledsagare hela vägen.
- I andra hand beviljas resa med allmänna kommunikationer med ledsagare, i kombination med personbil eller specialfordon på sträcka eller sträckor som resenären inte kan genomföra med allmänna kommunikationer med ledsagare.
- I sista hand beviljas resa med personbil eller specialfordon, med eller utan ledsagare, hela vägen.

## Ledsagare

Klarar den sökande att resa på egen hand, utan ledsagare, med allmänna kommunikationer är personen inte berättigad till att resa med riksfärdtjänst.

Ledsagare beviljas alltid vid riksfärdtjänstresa med allmänna kommunikationer. Vid en riksfärdtjänstresa med personbil eller specialfordon beviljas ledsagare endast om den sökande behöver mer hjälp än den service som föraren kan ge. Behovet av ledsagare vid resa med personbil eller specialfordon ska vara knutet till själva resan. En ledsagare beviljas inte i ett riksfärdtjänstillstånd med personbil eller specialfordon utifrån att resenären enbart har behov av ledsagare före eller efter en resa utöver den service som föraren kan ge. Om en resenär inte kan genomföra en resa i personbil eller specialfordon tillsammans med en ledsagare och stödet av föraren, kan ett tillstånd med ytterligare en ledsagare beviljas.

Ett tillstånd för riksfärdtjänst med ledsagare innebär enligt lagen ingen skyldighet för kommunen att anskaffa ledsagare, det är resenären själv som ordnar med ledsagare. Att resenären inte själv kan ordna med ledsagare är inte skäl till att bevilja resa med ett mer kostsamt färd sätt. En person som har riksfärdtjänstillstånd kan inte åka med som ledsagare. Ledsagaren reser utan avgift och ska stiga på och av vid samma plats som den resande. Övriga eventuella kostnader för ledsagarens uppdrag bekostas av den resande.

## Medresenär

För riksfärdtjänstresa med allmänna kommunikationer hänvisas eventuella medresenärer till att själva boka och betala sina biljetter. I de fall en resa beviljats med personbil eller specialfordon får en medresenär följa med på resan. Medresenären betalar då motsvarande egenavgift som den resande samt ett påslag om 20 %. Medresenär har enbart rätt till normal taxiservice och har inte rätt till särskild plats i fordonet.

Bilsäkerhetsutrustning för barn är vårdnadshavarens ansvar att ta med.

## Specialfordon

En person som inte kan förflytta sig från rullstol över till bilsäte med förarens hjälp eller av andra skäl inte kan resa med allmänna färdmedel eller personbil kan beviljas riksfärdtjänstresa med specialfordon.

## Hjälpmedel

En resenär har rätt att ta med sig de personligt förskrivna hjälpmedel som behövs för resan. En individuell bedömning görs för övriga hjälpmedel som resenären vill ta med.

## Servicenivå

En person som reser med riksfärdtjänst med allmänna kommunikationer kan få service i enlighet med respektives transportbolags service till resenärer med funktionsnedsättning. Ledsagaren ger det stöd och den hjälp som resenären behöver utöver transportbolagets service.

Vid resa med bil eller specialfordon får den resande hjälp av föraren med att ta sig till och från ytterdörr i markplan eller motsvarande, får hjälp med att ta sig in i och ut ur fordon samt får hjälp med att sätta på och ta av säkerhetsbälte. Om tillståndet omfattar ledsagare ska ledsagaren ge det stöd och den hjälp som resenären behöver.

En resenär har rätt att ta med sig personligt förskrivna hjälpmedel som behövs för resan. En individuell bedömning görs för övriga hjälpmedel som resenären vill ta med. Den resande får också hjälp med att transportera hjälpmedel och bagage under resan.

Bilsäkerhetsutrustning för barn är vårdnadshavarens ansvar att ta med.

Uppehåll under resan för att uträtta ärenden medges inte.

## Ledarhund, assistanshund och sällskapsdjur

Riksfärdtjänst utförs med olika färd sätt och olika trafikbolag. Riktlinjer som gäller för transport av djur i personbil och specialfordon anges nedan, dock kan regler hos ett trafikbolag innebära att andra förutsättningar.

Det är aldrig tillåtet att ha med djur i ett specialfordon på grund av hur fordonet är utformat.

Mindre sällskapsdjur får medföras i personbil och de ska alltid placeras i en bur i personbilens bagageutrymme. Ett sällskapsdjur får inte placeras i personbilens kupé. Det är den resande som ansvar för att ta med godkänd bur.

Ledar- och assistanshund kan vid undantag placeras i personbilens kupé och ett sådant undantag ska ingå i tillståndet. Ytterligare förutsättningar i tillståndet för placering av hund i

kupé är ensamåkning och enbart baksätesplacering. Hunden ska sitta i en bur som spänns fast i sätet eller vara fastspänd med ett specialanpassat bilbälte för hunden. Om hunden placeras på sätet ska resenären ha med en filt eller liknande som läggs mellan hunden och sätet. Det är den resande som ansvar för att ta med godkänd bur och specialanpassat bilbälte.

Vid bokning av resan ska meddelas om ett djur kommer att åka med på resan. Ledarhund, assistanshund och sällskapsdjur får medföras kostnadsfritt.

I utförandet av resor med djur följs föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur i fordon avsedda för persontransport.

## Egenavgifter

Vid resa med riksfärdtjänst tas en egenavgift ut enligt regeringens föreskrifter om egenavgifter vid riksfärdtjänstresor.

## Återkallelse av tillstånd

Ett riksfärdtjänstillstånd får återkallas eller omprövas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Det kan vara förändringar i de allmänna kommunikationerna eller förbättringar av resenärens funktionsförmåga.

Ett tillstånd får återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelse av föreskrifter och villkor som gäller för riksfärdtjänstillståndet. Överträdelse kan vara att tillståndsinnehavaren låter obehöriga nyttja riksfärdtjänstillståndet, uppträder hotfullt under resa, vållar obehag för medpassagerare eller föraren, är alkohol- eller drogpåverkad i den omfattningen att det kan äventyra säkerheten för riksfärdtjänstresan, skadar fordonet eller dess utrustning eller bedriver olaglig verksamhet under resan.

Om tillståndshavaren folkbokfört sig i annan kommun upphör riksfärdtjänstillståndet att gälla.

# Tillämpliga bestämmelser och lagstiftning i utformningen av riktlinjerna

- Förvaltningslagen (2017:900)
- Lag (1997:736) om färdtjänst
- Lag (1997:735) om riksfärdtjänst
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter
- Förordning (1993: 1148) om egenavgifterna vid resor med riksfärdtjänst
- Proposition 1996/1997:115 Mer tillgänglig kollektivtrafik
- Proposition 2005/06:160 Moderna transporter
- Djurskyddsförordning (2019:66)
- Handbok färdtjänst och riksfärdtjänst (SKR)
- Handbok riksfärdtjänst (SKR)
- Praxis

# Begrepp

**Allmänna kommunikationer:** avser kollektivtrafik som allmänheten kan nyttja så som buss, tåg, spårvagn, tunnelbana, färja och flyg.

**Bomresa:** en resa som har beställts men inte genomförts då resenären uteblivit vid upphämtningen eller resa som inte har avbokats inom den tidsram som transportbolaget har angivit.

**Egenavgift:** den kostnad som den enskilde betalar för sin resa. Resterande faktisk kostnad för resan subventioneras av kommunen.

**Funktionsnedsättning:** nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga.

**Hjälpmedel:** avser en individuellt utprovad produkt som syftar till att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning.

**Kollektivtrafik:** syftar specifikt på transportmedel som används av allmänheten och som drivs enligt en tidtabell, så som bussar, tåg och spårvagnar. Det är ett system där flera personer delar samma transportmedel för att förflytta sig från en plats till en annan.

**Omsorgsresor:** Transportbolagets benämning på resor till och från dagverksamhet samt daglig verksamhet.

**Personbil:** ett motorfordon avsett för persontransport av kupé- eller kombimodell.

**Specialfordon:** en fordonstyp avsedd för att transportera personer som behöver sitta i rullstol under resan.

**Särskild kollektivtrafik:** en anpassad form av kollektivtrafik som är anpassad för personer med särskilda behov som inte kan använda den vanliga kollektivtrafiken.

**Skolskjuts:** Transport av elever mellan hemmet och skolan för att säkerställa att eleverna kan ta sig till och från skolan på ett säkert sätt.

**Sjukresor:** Transporter för personer som behöver resa till och från sjukvårdsinrättningar för medicinsk behandling eller vård.

## Förslag utökat färdtjänstområde

I Härryda kommuns nuvarande färdtjänstområde ingår kommunerna Härryda, Göteborg, Mölndal, Lerum, Bollebygd och Mark. Kartan visar de kommuner som föreslås ingå i det utökade färdtjänstområdet. Kommunerna utöver Härryda är Ale, Alingsås, Bollebygd, Borås, Göteborg, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mark, Mölndal, Orust, Partille, Stenungsund, Tjörn, Vårgårda och Öckerö



## SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

**Pensionärsrådet**

Sammanträdesdatum

2025-03-24

Sida 3

## § 11

**Samråd gällande riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst samt justering av färdtjänsttaxa**

Lena Johansson enhetschef och Susanne Ekström färdtjänsthandläggare på trafikverksamheten informerar om förslag till nya riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst samt justering av färdtjänsttaxa.

Förvaltningen föreslår att dagens separata riktlinjer för färdtjänst respektive riktlinjerna för riksfärdtjänst samlas i en gemensam riktlinje. Det innebär ökad enhetlighet och att frågor om färdtjänst och riksfärdtjänst blir enklare att överblicka. Förvaltningen föreslår att den nya riktlinjen börjar gälla den 1 oktober 2025.

I riktlinjen föreslår förvaltningen att färdtjänstområdet utökas från sju kommuner till 18 kommuner, inklusive Hälaryda kommun. Det innebär att fler resor till närliggande kommuner som idag görs med riksfärdtjänst i stället kommer göras med färdtjänst. Det leder till en större frihet och större möjlighet till spontana resor för de som har tillstånd att resa med den särskilda kollektivtrafiken. Det innebär även kortare handläggningstider för ansökningar för färdtjänst och riksfärdtjänst.

Översynen av riktlinjerna för färdtjänst och förändringen av färdtjänstområdet får till följd att även färdtjänsttaxan behöver justeras. Utöver justeringen för nytt färdtjänstområde föreslår förvaltningen även att taxan kompletteras med en parameter för hur egenavgifterna beräknas. Egenavgifterna för färdtjänst beräknas baserat på antalet kommungränser som passeras fågelvägen mellan startpunkt och slutdestination.

Rådet lämnar följande synpunkt:

- Rådet ställer sig positivt till förslag till riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst samt ny färdtjänsttaxa.

**Pensionärsrådets behandling**

Pensionärsrådet noterar informationen och rådets synpunkt.

Pensionärsrådet delges presentationen med protokollet.

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL  
Rådet för tillgänglighet och delaktighet

Sammanträdesdatum  
2025-03-24

Sida 2

§ 9

**Information om nya riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst samt justering av färdtjänsttaxa**

Lena Johansson, enhetschef trafikverksamheten, och Susanne Ekström, färdtjänsthandläggare, informerar om Härryda kommuns nya riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst samt justering av färdtjänsttaxa.

Den främsta förändringen är det utökade färdtjänstområdet och att denna utökning innebär att taxan för färdtjänst måste anpassas.

Rådet lämnar synpunkter att det är saftiga prishöjningar, framför allt om man har en sämre ekonomi. De som har lång framförhållning och planerar sin resa i god tid drabbas ekonomiskt av detta. Vidare framför rådet att man är mycket nöjd med hur färdtjänsten fungerar.

**Rådet för tillgänglighet och delaktighets behandling**

Rådet för tillgänglighet och delaktighet noterar informationen och rådets synpunkter.

Rådet för tillgänglighet och delaktighet delges presentationen med protokollet.

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande
   	

Sektorn för samhällsbyggnad  
Emma Lindström

Förslag till

## **RIKTLINJER FÖR DEN SÄRSKILDA KOLLEKTIVTRAFIKEN, FÄRDTJÄNST, I HÄRRYDA KOMMUN**

### **1. Bakgrund**

Färdtjänst är en anpassad typ av kollektivtrafik som finns till för personer med olika funktionsnedsättningar. Precis som i den övriga kollektivtrafiken reser man tillsammans med andra men resorna sker i anpassade personbilar, rullstolsbilar eller rullstolsbussar.

Rätten till färdtjänst regleras i lag (1997:736) om färdtjänst samt i lagens förarbeten och rådande praxis. Där det finns utrymme för kommuner att själva utforma villkor och anpassa färdtjänstens utformning och servicenivå upprättas riktlinjer. Dessa riktlinjer syftar till att beskriva hur Härryda kommun utformar sitt regelverk för färdtjänst, där lag, förarbeten och praxis inte reglerar.

Avgifter för färdtjänst behandlas inte i riktlinjerna, utan finns i Taxa för den särskilda kollektivtrafiken, färdtjänst, i Härryda kommun antagna av kommunfullmäktige i § 158/2011.

### **2. Grunder för färdtjänst**

#### 2.1 Kriterier för färdtjänst

Grundläggande kriterier för att beviljas färdtjänst är att:

- den sökande är folkbokförd i Härryda kommun
- den sökande har en funktionsnedsättning som inte är tillfällig. Det betyder att funktionsnedsättningen ska bestå i minst tre månader
- funktionsnedsättningen gör att den som söker färdtjänst har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel

#### 2.2 Särskilt om färdtjänst för barn och unga

Om den som söker färdtjänst är under 18 år prövas hans eller hennes rätt till färdtjänst i förhållande till barn utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder. Ett barn med funktionsnedsättning har rätt till färdtjänst om ett barn utan funktionsnedsättning, i motsvarande ålder och situation, på egen hand kan förflytta sig eller resa med den allmänna kollektivtrafiken.

För personer under 18 år ska ansökan göras av vårdnadshavare/förmyndare.

### 3. Prövning av tillstånd för färdtjänst

Kommunens trafikverksamhet prövar rätten till färdtjänst på delegation från kommunstyrelsen. Varje prövning är individuell.

#### 3.1 Ansökan om färdtjänst

Ansökan om färdtjänst bör ske skriftligen. Kommunens trafikverksamhet kan hjälpa till att fylla i en ansökan om behov av detta finns. Handlingar som sökanden själv vill åberopa för att styrka sin funktionsnedsättning ska lämnas in av den sökande. Innan ansökan prövas har kommunen rätt att, via sökanden, begära in läkarutlåtande/ specialistutlåtande eller på annat sätt skaffa sig kunskap om den sökandes förhållanden. Det kan ske genom hembesök hos sökanden eller personligt möte. Ansökningsblankett samt blankett för läkarutlåtande finns att tillgå på kommunens hemsida eller genom kontakt med kommunens trafikverksamhet.

#### 3.2 Handläggning av färdtjänst

Handläggning av ett ärende sker enligt bestämmelserna i Förvaltningslagen (1986:223). När ett beslut fattas meddelas detta skriftligen till den sökande. Varje beslut om avslag innehåller information om hur beslutet kan överklagas. Om sökande har behov av auktoriserad tolk i samband med utredning ordnar och står kommunen för detta. Tolk anlitas via en tolkförmedling.

#### 3.3 Avsaknad av allmänna kommunikationer

Färdtjänst är till för personer som har svårigheter att resa med kollektivtrafik på egen hand. Om det inte finns kollektivtrafik där en person bor och detta är enda skälet till att personen behöver färdtjänst, kan detta inte beviljas.

### 4. Tillståndets omfattning

Ett tillstånd för färdtjänst utformas utifrån resenärens individuella behov. Tillståndet förenas därför med villkor efter individuell prövning.

#### 4.1 Förutsättningar

En person som beviljas färdtjänst har rätt till resor i den omfattningen och under de förutsättningar och typ av fordon som framgår av hans eller hennes beslut. Resor med färdtjänst kan endast göras med de fordon som är avsedda för detta ändamål.

#### 4.2 Längd på tillstånd

Ett tillstånd för färdtjänst gäller för viss tid efter individuell prövning. Ett tillstånd kan innebära färdtjänst vissa perioder av året, vissa delar av dygnet, till vissa resmål eller till hållplats.

#### 4.3 Resetilldelning

I enlighet med 9 § lag (1997:736) om färdtjänst kan vissa resor inte begränsas i antal om inte synnerliga skäl föreligger. Dessa så kallade väsentliga resor kan vara arbetsresa, studieresa, resa till daglig verksamhet, lämning och hämtning på förskola och i vissa fall rehabilitering som inte räknas som sjukvård.

De resor som inte bedöms vara väsentliga kallas för fritidsresor och här sker en individuell bedömning om resetilldelning, men omfattar normalt upp till 30 enkelresor per månad.

#### 4.4 Medresenär

Alla personer med ett tillstånd för färdtjänst har rätt att ta med sig en medresenär mot fastställd avgift. En medresenär är en person som följer med som sällskap på resan och kan vara med som hjälp vid resmålet. Om en person följer med som medresenär ska personen åka mellan samma adresser som personen med tillstånd för färdtjänst.

#### 4.5 Barn under 12 år

Utöver medresenär har personer med ett tillstånd för färdtjänst rätt att ta med sig barn under 12 år mot fastställd avgift.

#### 4.6 Ledsagare

Om funktionsnedsättningen gör att resenären har behov av hjälp under själva resan utöver den hjälp och service som föraren kan ge, kan han eller hon få rätt att ta med sig ledsagare. Det innebär att resenären får ta med sig en person på resan utan kostnad. Med "under resan" menas från dörr till dörr. Ledsagare beviljas inte för behov av hjälp utanför själva resan, till exempel vid resmålet eller för att bära. Ledsagare kan beviljas för hjälp med beställning av resan.

Den som är ledsagare ska kunna bistå med den hjälp som resenären behöver under hela resan från dörr till dörr. Om en person är i behov av ledsagare behöver det ansökas om specifikt. Handläggare kan behöva begära in kompletterande medicinskt underlag i samband med en sådan prövning. Om det finns skäl kan resenären få rätt att ta med sig fler än en ledsagare.

#### 4.7 Särskilda behov

Det finns fall där resenären till följd av en funktionsnedsättning är i behov av exempelvis särskild placering i fordonet eller undantag från samplanerade resor. Detta kallas särskilda behov och dessa behöver personen ansöka om specifikt. Handläggaren kan begära in kompletterande medicinskt underlag i samband med en sådan prövning.

Som särskilda behov räknas inte sådana individanpassade behov som att resor endast ska utföras av en bestämd förare eller att resa ska ske med bårtransport. Dessa resor utförs inte inom ramen för färdtjänst.

#### 4.8 Resor som inte är färdtjänst

Färdtjänstillstånd gäller inte för resor som bekostas av det allmänna enligt annan lag eller förordning, exempelvis skolskjuts eller sjukresa.

### 5. Område för färdtjänstresor

Färdtjänst kan användas för resor inom färdtjänstområdet, och om det finns särskilda skäl, mellan färdtjänstområdet och i eller till annan kommun. Färdtjänst får även anordnas i eller mellan andra kommuner.

#### 5.1 Färdtjänstområdet

Färdtjänstillståndet omfattar resor inom Härryda, Mölndals, Göteborgs, Partille, Bollebygd, Lerums och Marks kommuner.

#### 5.2 Resa vid vistelse i annan kommun

Då resenären vistas utanför färdtjänstområdet kan han eller hon resa på vistelseorten. Om det föreligger särskilda skäl tillåts resa från vistelseorten och till angränsande

kommun, men detta gäller endast på resor under fem mil. Resorna räknas av från de resor som resenären har i sitt grundtillstånd. Dessa resor beviljas under en begränsad tid och för ett begränsat antal resor.

### 5.3 Längre vistelse i annan kommun

Om en resenär vistas stadigvarande på en annan ort men är folkbokförd i Härryda kommun kan resor till arbete eller studier beviljas. Dessa resor kan göras under en period på längst ett år. Efter det ska personen folkbokföra sig där han eller hon vistas.

### 5.4 Utflyttad till annan kommun

Vid utflyttning till annan kommun gäller resenärens tillstånd för färdtjänst under en övergångsperiod av en månad från dagen då folkbokföringsadressen ändrats.

## 6. Bokning av färdtjänstresa

När resenären får beslut om tillstånd till färdtjänst följer det med information om hur resor bokas.

### 6.1 Beställning av färdtjänstresa

Färdtjänstresa beställs hos beställningscentralen av resenären själv eller med hjälp av annan person. En färdtjänstresa ska gå från en adress till en annan. Detta gäller dock inte om personen bara behöver trappklättring. Det går att boka enbart trappklättring utan att behöva resa någonstans.

### 6.2 Samplanering

Färdtjänstresor samplaneras.

### 6.3 Uppehåll vid resa

En resa ska beställas från en adress till en annan. Det innebär att resan inte får gå via något resmål och sedan fortsätta. Undantag kan göras i enskilda fall. Uppehåll vid resa för att hämta och lämna barn under 12 år på förskola/skola kan beviljas om resan görs i direkt anslutning till annan väsentlig resa. Ett kortare uppehåll får därtill alltid göras vid besök på gravplats.

### 6.4 Medresenär och ledsagare

Om en medresenär eller ledsagare ska följa med på resan ska detta anges vid bokningen. Om resenären bokar plats för medresenär kommer den avgiften att läggas på resenärens faktura. Medföljande resenär ska åka mellan samma adresser som personen med tillstånd för färdtjänst.

Vid en resa med färdtjänst kan en medresenär samt egna barn under 12 år följa med mot en fastställd avgift. En färdtjänstresenär kan tillsammans med medresenär, egna barn under 12 år och eventuell ledsagare fylla högst fyra platser i fordonet.

## 7. Övriga villkor

I ett tillstånd för färdtjänst ingår det vissa villkor för resan. När en person blir beviljad färdtjänst får han eller hon informationsmaterial tillsammans med beslutet om färdtjänst. I informationsmaterialet kan personen läsa mer detaljerat om de olika villkor som finns för resan.

### 7.1 Hjälpmedel

En resenär har rätt att ha med sig personligt förskrivna hjälpmedel på resan.

### 7.2 Bagage

En resenär får ta med sig två kassar alternativt en resväska. Bagage ska inte överstiga vad som normalt kan bäras av en resenär på en kollektivtrafikresa.

### 7.3 Bilbarnstol

Om resenären ska använda en bilbarnstol ska beställningscentralen kontaktas angående detta.

### 7.4 Legitimation vid resa

För att säkerställa att det är rätt person som reser ska han eller hon kunna uppvisa giltig fotolegitimation samt färdtjänstbevis. Undantag kan göras vid individuell prövning.

### 7.5 Ledarhund, servicehund och sällskapsdjur

Ledarhund, servicehund och andra sällskapsdjur får följa med på resan. I utförandet av resor med djur följs de föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur avsedda för persontransport, vilka utfärdats av Statens jordbruksverk med grund i djurskyddsförordningen (1988:539).

### 7.6 Avgift

Vid färdtjänstresa utgår en egenavgift. Avgifter och betalningssätt framgår vid bokningen av resan samt i informationsmaterial som skickas tillsammans med beslut om färdtjänst.



2009-09-21



Sektorn för samhällsbyggnad

Förslag till  
**RIKTLINJER FÖR DEN SÄRSKILDA KOLLEKTIVTRAFIKEN I HÄRRYDA  
KOMMUN ENLIGT LAG OM RIKSFÄRDTJÄNST**

#### INLEDNING

Riksfärdtjänst är en särskilt anpassad del av kollektivtrafiken som är till för personer som till följd av en stor och varaktig funktionsnedsättning måste resa på ett särskilt kostsamt sätt. Särskilt kostsamt sätt innebär att resan fördyras på grund av att tillståndshavarens funktionsnedsättning medför att ett särskilt transportsätt måste användas och/eller att reshjälp måste medfölja.

Riksfärdtjänst ska bidra till att personer med funktionsnedsättning ska ges liknande förutsättningar som övriga kollektivtrafikresenärer att transportera sig. Genom ökad tillgänglighet i den ordinarie kollektivtrafiken ska möjligheten till normalisering förstärkas och behovet av särlösningar minska.

Lag om riksfärdtjänst ger kommunen de grundläggande kraven som måste uppfyllas. Riktlinjer får aldrig skärpa lagen eller den praxis som uppstått efter domstolsutslag.

#### BEGREPPSFÖRKLARING

Ledsagare i 6 § Lag om riksfärdtjänst benämns av kommunen som *reshjälp*.

#### RIKTLINJER

1. Ansökan tillsammans med handlingar som den sökande vill åberopa för att styrka sin funktionsnedsättning samt funktionshinder ska lämnas till kommunen.
2. Innan ansökan prövas har kommunen rätt att begära in specialistutlåtande eller på annat sätt skaffa sig kunskap om sökandes förhållanden. Det kan ske genom hembesök hos sökanden eller personligt möte. Kommunen ska även införskaffa information kring anpassning på allmänna kommunikationer på sökt resväg.
3. Ansökan ska vara kommunen tillhanda senast tre veckor före planerad avresa om inte annat meddelats.
4. Tillstånd utfärdas normalt för en tur och retur resa.
5. Bedömning av rätten till riksfärdtjänst prövas individuellt och kan göras först när förutsättningarna för resan kan bedömas. Med detta menas att bedömning av sökandens

funktionsnedsättning, vid tidpunkt för resan, i förhållande till anpassning av de allmänna kommunikationerna på sökt resa ska kunna göras.

6 a. Tillstånd till riksfärdtjänst ska meddelas om sökandens funktionsnedsättning, trots den hjälp som transportföretag och kommunal färdtjänst erbjuder, medför att den aktuella resan:

- inte kan göras med allmänna kommunikationer utan att reshjälp medföljer
- kan göras med allmänna kommunikationer på egen hand, men på ett sätt som innebär högre kostnader än vad som kan betraktas vara normala reskostnader
- måste göras med personbil eller specialfordon.

6 b. I första hand beviljas resa med allmänna kommunikationer och i andra hand med särskilda kommunikationer. Tillstånd ges för det eller de färd sätt som med hänsyn till sökandens funktionsnedsättning och övriga omständigheter är det minst kostsamma för kommunen.

6 c. Tillstånd för riksfärdtjänst beviljas inte om sökande är beviljad personlig assistans och kan åka med allmänna kommunikationer tillsammans med assistentens hjälp.

7. Om sökanden är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning. Tillstånd ska dock beviljas oavsett barnets ålder, om funktionshindret medför omfattande svårigheter att förflytta sig eller använda allmänna kommunikationer, trots hjälp av medföljande vuxen.

8. Reshjälp beviljas när sökandens funktionsnedsättning medför behov av mer hjälp under själva resan än den hjälp som trafikföretagen tillhandahåller. Om reshjälp beviljats, ersätter kommunen reshjälpens reskostnader. Tillståndsgivaren ansvarar inte för att anskaffa reshjälp. Den som är reshjälp ska kunna bistå med den hjälp, såväl psykisk, fysisk som praktisk, som tillståndshavaren behöver under hela resan. Reshjälp betalar ingen avgift.

9. Riksfärdtjänstillståndet omfattar, utöver tillståndshavaren och eventuell reshjälp, en medresenär samt egna barn under tolv år. Vid resa med personbil eller specialfordon får en färdtjänstresenär tillsammans med reshjälp och medresenär fylla högst fyra platser i ett fordon. Vid resa med personbil eller specialfordon betalar medresenären ordinarie egenavgift + 20 %. Vid resa med allmänna kommunikationer betalar medresenären faktisk reskostnad.

10. Tillståndshavaren har, utöver personligt förskrivna hjälpmedel, rätt att ta med normalbagage, vilket innebär maximalt två resväskor. Extra kostnader för transport av nödvändiga hjälpmedel ersätts av kommunen.